

Röda Arme fraktionen och Boko Haram

En komparativ studie

Viktor Ivemyr

Alice Schmitz

Abstract

I detta papper genomförs en komparativ studie mellan terroristorganisationerna Röda arme fraktionen och Boko Haram. Studien utgår från Peter Neumanns verk om ny och gammal terrorism och kompletteras sedan med teorier från Isabelle Duyvesteyn, Andreas Gofas och Alexander Spencer. Efter den empiriska undersökningen av dessa grupper genomförs en analys där det diskuteras om Neumanns faktorer organisation, mål och metod håller måttet i att jämföra terroristorganisationer. Därefter diskuteras om faktorerna bör kompletteras för att kunna appliceras eller om de ens kan värderas som användbara i att särskilja ny terrorism från gammal.

Nyckelord: Röda Arme Fraktionen, Boko Haram, Neumann, Gammal Terrorism, Ny Terrorism
Ord: 6629

Innehållsförteckning

TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING	5
GAMMAL TERRORISM OCH DE TRE FAKTORERNA	5
<i>Struktur</i>	5
<i>Mål</i>	6
<i>Metod</i>	6
NY TERRORISM OCH DE TRE FAKTORERNA	7
<i>Struktur</i>	7
<i>Mål</i>	8
<i>Metod</i>	8
HOW NEW IS THE NEW TERRORISM?	8
QUESTIONING THE CONCEPT OF “NEW TERRORISM”	9
‘OLD’ VS. ‘NEW’ TERRORISM: WHAT’S IN A NAME?	9
FORSKNINGSDESIGN	10
METOD	12
RÖDA ARMÉ FRAKTIONEN	12
<i>Struktur</i>	12
<i>Mål</i>	13
<i>Metod</i>	13
BOKO HARAM	14
<i>Organisation</i>	14
<i>Mål</i>	16
<i>Metod</i>	16
ANALYS	17
NEUMANN OCH DE TRE FAKTORERNA.....	17
<i>Struktur</i>	17
<i>Mål</i>	18
<i>Metod</i>	18
ÄR NEUMANNS TEORI APPLICERBAR PÅ SÅVÄL RAFS FÖRSTA GENERATION SOM BOKO HARAM? 19	
<i>Duyvesteyn och Spencer</i>	19
GOFAS	20
<i>RAF</i>	20
<i>Boko Haram</i>	21
SLUTSATSER	21
REFERENSFÖRTECKNING	23

Introduktion

As a social phenomenon, then, terrorism consists of small conspiracies (structure) aiming to achieve political objectives (aim) through symbolic acts of extra-normal violence (method). (Neumann, 2009, s. 16).

Så beskriver Peter Neumann terrorism i sin bok *“Old and new terrorism”* från 2009. Neumann använder sig av faktorerna struktur, mål och metod för att särskilja äldre terroristorganisationer från nya. För att tydliggöra skillnaderna applicerar Neumann faktorerna på organisationerna al-Qaida och IRA. Terrorism har såväl historiskt som idag varit ett stort hot mot mänsklig säkerhet och stabilitet. Det är även ett synnerligen välstuderat ämne då terrorism existerat sedan antiken. Världen har dock förändrats sedan dess och många av dessa förändringar har skett bara under de senaste decennierna. I takt med att världen förändrats har terrorismen förändrats med den men hur mycket är verkligen revolutionära ändringar och vilka är endast evolutionära? Det försöker många, däribland Neumann, svara på och är vad uppsatsen går ut på. Syftet med denna uppsats är att pröva Neumanns teori genom att försöka applicera teorin på första generationens RAF (Red Army Faction, första generationen verksam 1970-1975/77) och Boko Haram (verksam 2002- vi kommer fokusera på tiden från och med att de räknas som väpnad grupp 2009 och framåt).

Frågeställningen är därmed:

Är Neumanns teori applicerbar på såväl Röda Armé Fraktionens första generation som Boko Haram?

I vår analys kommer vi att utgå från att Neumanns teori endast är en grov förenkling av dessa organisationers komplexa variabler. Förenklingen riskerar att måla upp en missledande bild av terroristorganisationernas organisation, mål och metod.

Följaktligen kommer diskussionen bestå av ett försök att bidra med en ytterligare faktor framtagen ur relevant litteratur då endast Neumanns faktorer inte nödvändigtvis är tillräckligt tillämpbara. År 2015 svor Boko Haram trohet till Daesh men då effekterna av denna anslutning ännu inte tydliggjorts kommer det inte diskuteras i denna uppsats (Elbagir, 2015).

Teori och tidigare forskning

Vi ser att det finns ett existerande forskningsfält som ifrågasätter den rådande diskursen om definitionerna kring ny och gammal terrorism. Genom Isabelle Duyvesteyn, 2004, Andreas Gofas, 2012 samt Alexander Spencer, 2006 visas att forskningen ifrågasätter det allt mer dominerande begreppet ny terrorism, exempelvis om den dominerande diskursen kring ny terrorism är fundamentalt "ny" eller om det går att se starka historiska kopplingar i dagens terrorism. Validiteten i begreppet undersöks för att se om det är relevant i en allt mer förändrad världsbild. Därav ser vi att vår uppsats kan räknas som ett tillägg i ett redan existerande forskningsfält om ifrågasättandet av begreppen ny och gammal terrorism.

Utgångspunkten för detta arbete ligger i Neumanns teori kring ny och gammal terrorism. Dessa två typer av terrorism ska skilja sig markant åt inom faktorerna organisation/struktur, mål och metod. Detta innebär en förändring i terrorismens natur, således måste även forskarvärldens förståelse för terrorism ändras. För att driva fram sitt argument genomför Neumann en komparativ jämförelse mellan organisationerna IRA och al-Qaida. Där drar han slutsatsen att terrorismen inte bara ändrats markant de senaste decennierna utan även att västvärlden ännu inte förstått innebörden av dessa förändringar (Neumann, 2009, s 14-16).

Gammal terrorism och de tre faktorerna

Struktur

Gammal terrorism följde i sitt inledande skede en militär, hierarkisk struktur med en centrerad "gravitationspunkt". Med gravitationspunkt menas att organisationens kamp oavsett retorik sker inom ett givet geografiskt område, exempelvis en stat. Graden av internationalisering är därmed i teorin förhållandevis låg i gammal terrorism. Denna tydliga geografiska förankring beror på flera faktorer, den viktigaste dåtidens bristande möjlighet till säker internationell kommunikation. Detta då kommunikation inte var lika enkel för 40 år sedan när kommunikativ infrastruktur var outvecklad, internet inte existerade och den folkliga rörligheten var låg jämfört med idag (Neumann, 2009, s. 50, 51). Med hierarkisk struktur menas att organisationen följer militära befälstrukturer med en tydlig beslutskedja, något som dock brukar överges till förmån för cellstruktur relativt snabbt även i tidigare former av terrorism. Detta för att göra det svårare att gripa fler än några personer åt gången (Neumann, 2009, s. 29).

Vad som dock är viktigt att beakta är att det endast är tillvägagångssättet för beslut som ändras, ledarna för terrorgrupper innehar fortfarande resurserna nödvändiga för operationer. Cellerna är således inte självständiga från organisationen inom beslutsfattandet utan endast i kunskapskontexten (Neumann, 2009, s. 30).

Mål

Målet inom gammal terrorism är antingen nationalistiskt, marxistiskt eller en kombination av dessa. Anledningen till att terroristorganisationerna var någon av dessa snarare än religiösa i sina mål berodde till stor del på Kalla kriget. Under tiden efter andra världskriget fick sekulariteten ett uppsving medan Sovjet och USA representerade två olika tillvägagångssätt för att uppnå frihet och välstånd, kommunism och kapitalism. Det var i denna polariserade samhällsmiljö mellan ideologier som möjligheten för folklig mobilisering var som störst, följaktligen var det tillvägagångssätten organisationerna valde mellan. Terrorismens mål följde "den ideologiska strömmen" hos allmänheten. Då detta var en tid för kolonial frigörelse är det inte förvånande att även terroristerna anammade en frihetsrelaterad ideologi. Att just marxismen blev så dominant är ett resultat av att de flesta terroristorganisationerna är grundade i en brytning med etablerade politiska rörelser då de förra av olika anledningar tappat tron på en fredlig lösning. Då marxismen ökade på den politiska arenan ökade den därmed även bland potentiella terrorgrupper (Neumann, 2009, s. 83-85).

Metod

Metoden inom gammal terrorism är på många sätt en reflektion av dess militära organisation. Det görs skillnad på civila och legitima mål. Även tillvägagångssätten är markant olika mellan terroristtyperna.

Gamla terroristorganisationer attackerade huvudsakligen representanter för den statliga maktapparaten där främst poliser, politiker och soldater ingick. Det fanns regler att följa när terrordåd skulle utföras och mot vem. Om civila dödades ansträngde sig organisationen för att på något sätt legitimera detta för den övriga befolkningen, något unikt för gammal terrorism (Neumann, 2009, s. 27). Om ett terrordåd behöver genomföras mot ett civilt mål (som en nyhetsbyrå) så skickas oftast en varning till byrån så de anställda kan evakuera. "*Killing people was secondary to the communicative effects that could be achieved through a particular act of violence*" (Neumann, 2009, s. 25). Detta reflekterades i antalet döda under ett och samma dåd, under perioden 1969-2001 genomförde IRA endast sju attentat där tio eller fler dödsfall förekom varav två var misstag (Neumann, 2009, s. 35).

Ny terrorism och de tre faktorerna

Struktur

Strukturen inom den nya terrorismen kan upplevas som diffus, bestående av ett nätverk där personliga kontakter värderas högre än organisationer grundade i fasta militära hierarkier. Värdet på individen bedöms utifrån vem de känner snarare än respektive soldats formella rank. Neumann belyser John Arquilla och David Ronsfelds begrepp "netwar" som en ny form av nätverks struktur. "Netwar" involverar ingen central ledare, nätverket som helhet har ofta liten till ingen hierarki med konsekvensen att ledarroller blir suddiga. Därmed kan nätverken anses ha både flera och inga ledare samtidigt beroende på perspektiv. Inom nätverkets strukturer kan individer med flertalet länkar till varandra bilda celler. Inom varje nätverk kan många celler finnas utan vetskap om varandra vilket begränsar den potentiella skadan om en cell avslöjas. Nätverken har ofta inga fasta regler kring hur operationer påbörjas eller auktoriseras. Beslutet att genomföra en operation kan ligga i en cell som inte nödvändigtvis konsulterat seniormedlemmar i nätverket, förutsatt att cellen innehar egna resurser. I de flesta nätverken finns en symbolisk ledarstab som ger inspiration, rättfärdigande och ledning samt till viss del kopplar samman vissa nätverk med andra (Neumann, 2009, s. 19, 20).

Ett idealexempel på nätversstruktur är den enda terrororganisation som helt uppfyller kriteriet att kallas för ny terrororganisation inom denna kategori vilket är ELF (Earth Liberation Front). Nya medlemmar går inte med i skapade celler utan bildar egna och ledarskapet bidrar endast med kunskap i hur attentat genomförs. Operationaliseringen står enskilda celler för. Denna taktik är dock inte eftersträvansvärd då bristen på koordination medför att förmågan att uppnå politisk förändring är nästintill icke existerande såvida ELF inte haft tillgång till tusentals celler, vilket de varken har eller troligtvis kommer ha (Neumann, 2009, s. 65-67).

Inom den nya terrorismen kan det även ses hur terroristorganisationer har blivit allt mer transnationella i räckvidd och geografisk orientering. Transnationell terrorism sträcker sig inte bara över nationsgränser utan skapar en ny sorts socialt rum som inte har någon fast geografisk referenspunkt och är utom kontroll för en singular nation. Det gör att rekryterings och resursbasen har en högre grad av internationalitet än tidigare grupper (Neumann, 2009, s. 20).

Mål

Under 1980 och 1990 talet stärktes den religiösa ideologin i politiska forum. Från 1960 till 1990 växte de religiöst inspirerade grupperna till en tredjedel. På internationell nivå räknas nu religiös extremism som den mäktigaste motivering och ideologiska basis för terrorist grupper. Andra ideologiska faktorer har inte försvunnit helt, men där retorik tidigare var uteslutande nationalistisk eller marxistisk blandas nu religiös retorik in. Detta är tydligast inom exempelvis PLO. Slutsatsen av detta blir att ny terrorism drivs av nationalism och religion som en följd av nya traditionella värderingar som ersatt de nu misslyckade liberala och marxistiska (Neumann, 2009, s. 23, 24, 25).

Metod

Metoden inom ny terrorism är centrerad kring "mass casualty" och "excessive violence". Med detta menas att alla människor är legitima mål och att organisationerna strävar efter att maximera skadan snarare än endast symbolismen vilket varit fallet i tidigare organisationer (Neumann, 2009, s. 29). Dåden genomförs i stort med liknande utrustning där bomber och handeldvapen är vanligast men de individuella aktionerna har ändrats markant. Medan exempelvis de italienska Röda Brigaderna nöjde sig med att kidnappa politiker för dramats skull kompletterade al-Qaida många av sina med att halshugga offren framför kameror och publicera filmerna på internet för maximalt medialt genomslag (Neumann, 2009, s. 27). Våldsamheten i den nya terrorismens metod tydliggörs i dödssiffrorna, av 731 attentat genomförda av al-Qaida under en femårsperiod efter 9/11 dog 6586 människor, att jämföra med IRAs siffror på 1700 döda under perioden 1969-2001 (Neumann, 2009, s. 44).

How New Is the New Terrorism?

I Isabelle Duyvesteyns artikel belyser hon att det finns befintliga sammanhang mellan den gamla och nya terrorismen. Därmed ifrågasätter hon den upplevda skillnaden som antyds i användandet av begreppet ny och gammal terrorism. Duyvesteyn visar på flertalet likheter och överlappningar mellan gammal och ny terrorism på flera områden, exempelvis att nätverksstrukturer har funnits sedan 1800talet i både Ryssland och Frankrike bland de anarkistiska rörelserna.

Att politiska och religiösa ideologier ofta överlappar varandra gör en urskiljning av grupperns mål problematisk. Ett tillförlitligt resultat av terrorismens "nyhet" kan bara nås genom en omfattande historisk undersökning där trender och transformering hos respektive grupp undersöks (Duyvesteyn, 2004, s. 443, 444, 449, 450, 451).

Questioning the concept of "New terrorism"

Alexander Spencer belyser i sin artikel att många av de nuvarande utvärderingarna av ny terrorism missar att många faktorer i dagens terrorism inte är nya. Artikelns huvudargument är först att visa på att religiös terrorism har existerat i flera tusen år bland exempelvis Zeloterna och Assasinerna. Det andra argumentet är att Spencer vill visa på att distinktionen mellan religiös och politisk motiverad terrorism är artificiell, resultatet av akademiker och medias vilja att simplificera terrorgrupper och deras aktioner. Statligt stöd är ofta givet då terrororganisationer behöver en plats att rekrytera, organisera och träna medlemmar. Att hävda att detta alltid görs mot statens vilja är osannolikt. Även skillnaderna i nätverk mellan gammal och ny terrorism är artificiella då både hierarkier och cellstrukturer existerar i båda. Spencer lyfter fram att det inte råder någon tvekan om att terrorism har förändrats och utvecklats över tid men det är inte ett fenomen som endast kan tillskrivas terrorism. Det går att ifrågasätta om terrorism har förändrats eller om det är världen dessa grupper i som förändrats som tvingar grupperna till att anpassa sig till den nya världsbilden. Därmed anser Spencer att begreppet "ny terrorism" bör ersättas med "Terrorisms of today" eller "terrorisms", utan att referera till ny eller gammal (Spencer, 2006, s. 24, 25, 26).

'Old' vs. 'New' Terrorism: What's in a Name?

Andreas Gofas kommer fram till slutsatsen att genom jämförandet av idealtyperna av gammal och ny terrorism finns det flertalet likheter mellan typerna av terrorism istället för grova skillnader. Det gör att han ifrågasätter det analytiska värdet och den empiriska sanningsenligheten i begreppen ny och gammal terrorism. Gofas citerar Crenshaw i detta sammanhang; "[t]oday's terrorism is not a fundamentally or qualitatively 'new' phenomenon but grounded in an evolving historical context. Much of what we see now is familiar, and the differences are of degree rather than kind" (Gofas, 2012, s. 17).

Gofas lägger även in fem alternativa idealtyper av ny och gammal terrorism varav fyra i stort är likadana som Neumanns. Dessa är organisationers struktur, operationella räckvidd, motiv och taktik. Den femte är terrorgruppens attityd gentemot det Westfaliska systemet. Organisationers struktur ses i äldre terrorism som hierarkiska medan ny terrorism ses som nätverk. Den operationella räckvidden ses i gammal terrorism som territoriell orienterad i hem regionen när ny terrorism ses vara transnationellt orienterad, utanför hem regionen. Organisationers motiv är i gammal terrorism mer politisk och nationalistisk då ny terrorism är mer påverkad av religiös fanatism. Gofas ser att i grupper taktik använder sig gammal terrorism av mer återhållsamt våld medan ny terrorism använder sig av extrem grad av våld. Den femte faktorn terrorgruppens attityd gentemot det Westfaliska systemet syftar till hur terrorgruppers mål passar in i det Westfaliska statssystemet i olika grad. Äldre terrorism är oftast baserad på ideologi, nationalism eller territorium vilket stämmer överens med det Westfaliska systemet. Nyare terrorism däremot har visat sig vara svårare att inkorporera i det nationella systemet genom sitt förakt mot existerande institutioner. Följaktligen är äldre grupper enligt Gofas så kallade "system affirming" och nyare "system threatening" (Gofas, 2012, s. 22, 28).

Forskningsdesign

Denna uppsats består av en komparativ studie gällande en enligt Neumann gammal terroristgrupp och en ny. Valet föll på en komparativ fallstudie då Neumanns teori kräver en separation av terrorgrupper utifrån de tre faktorerna som ändrats över en given tidsperiod. Därmed är valet av två terrorgrupper från olika tidsperioder nödvändigt för detta arbete.

Vi har valt att undersöka den första generationen inom RAF. Detta grundar sig i att denna organisation trots dess ringa storlek åstadkom stora rubriker och närapå fällde den Västtyska regeringen under "den tyska hösten 1977" (Aust, 1990, s. 339, 395, 430). RAF är även en typisk terrorgrupp för 1970 talet inom främst dess ideologi vilket gör den till ett relevant studieämne. Valet av Boko Haram är aktuellt då Neumann enligt oss tar en genväg genom att välja al-Qaida som är ett textboksexempel på ny terrorism. Boko Haram är mer kontroversiell än al-Qaida inom alla tre av Neumanns faktorer och bedöms därmed relevant när Neumanns teori ska prövas.

Studien påbörjas med en applicering av Neumanns teori där vi försöker tydliggöra RAFs och Boko Harams organisation, mål och metod. Vi finner denna teori otillräcklig och kommer därför även applicera Duyvesteyn, Spencer och Gofas teorier för att finna inspiration till alternativa tillägg för att bygga på Neumanns teori.

Valet av tidsperiod för undersökningen av RAF ligger i dess utvecklingskurva. RAF styrdes under perioden 1970-98 av tre olika generationer av ledare med stora skillnader i Neumanns faktorer. Valet att fokusera på den första generationen ligger i att det endast var den första som någon gång kan ha ansetts vara en gammal terroristorganisation enligt Neumanns faktorer. De senare generationerna närmade sig allt mer ny terrorism inom i huvudsak deras metod.

Boko Haram kommer undersökas från perioden 2009-idag trots att organisationen grundades redan år 2002. Att vi valt att fokusera på perioden 2009 och senare beror på att det var 2009 organisationen tog upp en väpnad kamp. Då det endast är Boko Haram i form av en terroriströrelse som ska undersökas är därmed perioden innan inte föremål för analys.

Vår beroende variabel är Neumanns tre faktorer. Då syftet med denna uppsats är att undersöka faktorernas förmåga att särskilja ny och gammal terrorism har inga ändringar gjorts på dessa då det skulle påverka resultatet. Den oberoende variabeln är om det verkligen råder så stora skillnader mellan gammal och ny terrorism som Neumann hävdar och om en ytterligare variabel i så fall behövs för att tydliggöra denna skillnad.

Det teoretiska ramverket som följs anses av oss ha en hög validitet för att genomföra vår analys och driva vidare våra argument. Då vi utgår från att Neumanns teori är otillräcklig valdes ytterligare litteratur inom ämnet gammal och ny terrorism för att stärka de analytiska verktygen. I detta papper kommer vi avgränsa oss till dessa respektive grupper under den ovan angivna perioden. Teoretiskt och empiriskt kommer vi begränsa oss till de givna variablerna inom huvudsakligen Neumanns teori tillsammans med Duyensteyns, Spencers och Gofas reflektioner kring samma ämne. Vissa andra källor behöver dock inkluderas då de ovan nämnda artiklarna är analyserande om ny och gammal terrorism konceptuellt. Empirin om RAF och Boko Haram specifikt är låg i dessa artiklar, följaktligen behöver dessa kompletteras med bland annat böcker och tidningsartiklar.

Metod

Röda armé fraktionen

Struktur

RAF hade utan tvekan tydliga ledare vilket är som tydligast i deras alternativa namn “Baader-Meinhof gang” med hänvisning till ledaren Andreas Baader och journalisten Ulrike Meinhof. Inom ledarcirkeln fanns även Gudrun Ensslin och Horst Mahler där Baader och Ensslin var de högsta befälhavarna. Rollen för respektive medlem inom beslutsfattandet kan dock diskuteras. Den då västtyska Bundeskriminalamt (Tyska federala polisen) använde en pyramidform för att beskriva RAFs struktur. Överst var ledarna vars roll låg i planering, attacker och kidnappningar på utvalda mål. Dessa följdes av “illegala militanter”, alltså soldater och medlemmarna i “Militante RAF environment” som huvudsakligen gav logistiskt stöd till huvudorganisationen. Sist var de som av Västtyskland klassades som lagliga medlemmar vars roll låg i att sprida propaganda. Det exakta antalet medlemmar under första generationen är svårt att fastställa men gissningarna brukar ligga mellan 20 och 30 kärnmedlemmar, alltså ledare och soldater som aktivt deltog i attentat. Det uppskattades även finnas cirka 2000 aktiva sympatisörer verksamma med att sprida RAF propaganda (Varon, 2004, s. 302) (Jenkins, 2015). Det förhållandevis låga antalet medlemmar tillsammans med Andreas Baaders och Gudrun Ensslins enligt många före detta RAF medlemmars tydliga ledarstil gör det osannolikt att självständiga cellfraktioner verkade inom RAF. Detta får ytterligare stöd då flera avhoppare hävdade att informationssäkerhet var av högsta vikt där Baader och Ensslin beslöt vem som ska känna till vad inför varje attentat. Anledningen till detta var samma som IRAs, att hålla medlemmarna under kontroll och begränsa polisens skadepotential i händelse av ett tillslag (Aust, 1990, s. 470).

Graden av internationalisering inom RAF är tudelad. Ur ett perspektiv är RAF ett klassexempel på en gammal terroristorganisation då en överväldigande majoritet av deras aktioner utfördes inom Västtyskland. Således var deras gravitationspunkt övervägande lokal, den gränsöverskridande, anti-imperialistiska retoriken till trots (Aust, 1990, s. 128, 129, 172, 175, 216, 233). Ur ett annat perspektiv var RAF mycket internationella i sin verksamhet. När organisationen ännu var ny reste flera medlemmar till Jordanien för att få stridsträning av Abu Hassan, en högt uppsatt medlem inom al-Fatah (PLO) (Aust, 1990, s. 85, 86).

Förutom stridsträningen i Mellanöstern mottog RAF även stöd av den östtyska säkerhetstjänsten Stasi. Ett exempel på detta stöd var när RAF medlemmen Hans Jürgen Bäcker lämnade Jordanien och blev arresterad och förhörd av Stasi. Under förhöret berättade Bäcker detaljerat om RAFs planer att bomba ett militärt amerikanskt högkvarter i Västberlin samt ett PanAm kontor. Efter ett dygns förhör valde Stasi att istället för att varna Västtyskland smugla in Bäcker till Västberlin, ett enligt Vielhaber tydligt exempel på statssponsrad terrorism (Vielhaber, 2013, s. 537).

Mål

RAF's övergripande, huvudsakligen retoriska mål var att kullkasta den exploaterande västerländska kapitalismen och ersätta denna med marxism. Det mer begränsade målet var att vända den fascist-kapitalistiska regimen i Västtyskland som av RAF ansågs bygga upp ett säkerhetssamhälle där personlig frihet tvingades ge plats för eliter (Aust, 1990, s. 40). I likhet med många andra terroristgrupper skapades RAF genom en brytning med en större rörelse, i detta fall studentrörelsen vilket tydligt påverkade deras ideologiska mål. Den 2:a juni 1967 hade studenter i protest mot den iranske Shahens besök i Västtyskland anordnat en demonstration som blev blodig när polisen utan synlig anledning gick till attack mot demonstranterna, bröt upp, och jagade dem i en aktion godkänd av polischefen. En student dog av ett skott i huvudet, skjuten av en östtysk agent i västtysk uniform på cirka en halvmeters avstånd (Aust, 1990, s. 43, 44). Detta tillsammans med skjutningen av en av den vänsterorienterade studentrörelsens ledare Rudi Duschke år 1968 skapade en instabil miljö där många inte längre kände sig säkra från polisen (Aust, 1990, s. 52, 53). Det var i denna miljö som organisationen RAF skapades och det marxistiska målet med den. Den kapitalistiska staten var tvungen att avskaffas då den skapade en grupp av eliter som med en totalitär, fascistisk politik grundad i ett exploaterande kapitalistiskt system införde en polisstat där oliktankande inte längre kunde vara säkra.

Metod

För att uppnå sina mål var RAF tvungna att använda våld. Våldets omfattning var dock varierande beroende på vilken tidsperiod som undersöks. Från grundandet av RAF år 1970 till månaderna innan större delen av första generationen greps i juni år 1972 var det främst materiell skada som var fokuset. Bankrån och bombningar var de främsta medlen. Det första dödsfallet från RAF skedde så sent som den 22 oktober år 1971 då två RAF medlemmar genomförde en räddningsoperation för en tredje.

Operationen gick snett och i den resulterande skottlossningen dog en polisman (Aust, 1990, s. 136, 137). Även när rörelsen blev mer extrem i sina tillvägagångssätt i maj år 1972 låg det ett tydligt fokus på legitima mål. I RAFs fall var målen nästan uteslutande soldater och poliser med undantag för ett misslyckat attentat på en domare som dock även denne kan anses vara en representant för en förtryckande samhällsapparat. De attentat som faktiskt skadade eller dödade civila var oftast misstag eller så kallad "collateral damage". Exempel på detta är attentatet på nyhetsbyrån Axel Springer Publishing i Hamburg i maj 1972 där RAF varnade om bomben i bygganden men blev avfärdade som skämtare, bomberna gick av och 17 personer skadades. Fall av collateral damage är i huvudsak anställda till primära mål vilket var fallet i kidnappningen av Hanns Martin Schleyer då chauffören och tre poliser dog (Aust, 1990, s 340).

Neumanns citat om att terrorister ville ha många människor som såg på, inte dödade syntes tydligt i RAFs metod då deras användande av våld var relativt konservativt. Under perioden 1975-77 ändrades dock RAFs metod markant, år 1975 togs civil personal som gisslan på Västtyska ambassaden i Stockholm och år 1977 kapades med hjälp av PLO ett flygplan fullt med civila som skulle dödas om inte flera medlemmar och ledarna befriades. Båda attentaten misslyckades med 8 döda totalt varav 4 var RAF medlemmar men detta påvisar en tydlig metodförändring under första generationens sista period, ett våld Andreas Baader sanktionerade (Aust, 1990, s 236, 237, 396, 424).

Boko Haram

Organisation

Detaljer kring organisationens val att påbörja en väpnad kamp 2009 är högst debatterade men forskare är överens om att en trigger point var när polisen stoppade Boko Haram medlemmar för att de vägrade ha på sig motorcykelhjälm. Det ledde till en initial sammandrabbning mellan regional polis och dåvarande Boko Haram ledaren Muhammad Yusuf samt dennes medlemmar. Sammandrabbningarna resulterade i flertalet dödsfall inklusive ledaren Yusuf (Elden, 2014, s. 416). Efter detta gick organisationen under jorden och formaterade sig i celler med "hemligt" ledarskap. Organisationen återkom till den politiska arenan 2010 som en våldsamt grupp med en mer avancerad taktik och attacker (Agbiboa, 2014, s. 56).

En närmare inblick i Boko Harams övergripande ledningsstruktur visar att i toppen av Boko Haram fanns den nu avlidna överbefälhavaren Muhammad Yusuf.

Yusuf hade två ställföreträdare. I varje region och lokal regering i norra Nigeria där Boko Haram befann sig representerades organisationen av en ledare från Boko Haram (Agbiboa, 2014, s. 55). Efter Yusufs död valdes en av hans ställföreträdare, Mallam Abubkar Shekau att leda Boko Haram (Koninklijke, 2012, s. 131). Gruppen är ingen enhetlig enhet med ett enat syfte. I Boko Haram kan olika fraktioner urskiljas inom gruppen som motsätter sig taktiska och strategiska beslut som tas för gruppen som helhet. Fraktionerna kan specificera sig på olika områden, exempelvis inrikes problem, med andra fokuserar på våldsam internationell extremism (Agbiboa, 2014, s. 58).

Då organisationen har sina baser i de nordöstra regionerna Yobe och Borno kan gruppen lätt ta sig över gränserna till Niger, Kamerun och Chad vilket är fördelaktigt för gruppen så att dessa kan frakta vapen och människor över de dåligt bevakade gränserna (Elden, 2014, s. 414).

Då Yusuf byggt moskéer och religiösa skolor för fattiga skapades en samlingsplats för över 280 000 människor. Följaktligen har gruppen en stadig rekryteringsbas, Boko Haram har idag cirka 15000 stridande soldater (Agbiboa, 2014, s. 55) (Mellgard, 2015). Gruppens geografiska förankring är alltså relativt lokal. Organisationen attraherar även ett brett spektrum av medlemmar, allt från universitets lektorer, bankirer och politiska eliter till migranter från närliggande länder och främst en stor del ekonomiskt utsatta i landet. Många som attraheras av Boko Harams ideologi innehar ett stort socioekonomiskt och politiskt missnöje mot en fallerande regering och korruption. Dessa aggressioner har transformerats in i en religiös kamp (Agbiboa, 2014, s. 55).

Boko Haram förlitade sig inledningsvis på stöd från sina medlemmar för att finansiera sin organisation. Däremot får gruppen även ett annat sorts finansiellt stöd tack vare att fler internationella länkar öppnar upp för bidrag från diasporan i exempelvis Saudiarabien och Storbritannien. De får även stöd från bland annat Al Muntada Trust Fund och Islamic World Society. Utöver det rånar Boko Haram även banker för att ytterligare finansiera sin kamp. Den 10:e december 2011 uttalade sig Mohammed Abdullahi, talesman för centralbanken i Nigeria att minst trettio banker hade attackerats av Boko Haram under 2011 (Agbiboa, 2014, s. 57).

Mål

Gruppens ideologi och filosofi visas i gruppens tilltalsnamn, "boko" betyder i den nationella dialekten Hausa väst eller fjärran medan "haram" på arabiska betyder förbjuden. Sammanlänkar man dessa ord får man en ungefärlig betydelse för Boko Haram som lyder "att förbjuda allt västerländskt" eller "västerländsk utbildning är förbjuden" (Agbibo, 2014, s. 54)(Adegbulu, 2013, s. 69).

Drivkraften för Boko Haram är radikal Islamism. Organisationen motsätter sig väst intrång i landet vilket de anser underminerar värden, tro och seder i muslimska samhällena (Agbibo, 2014, s. 54, 55). Förra ledaren Mohammed Yusuf har uttalat sig att: "*Western- style education is mixed with issues that run contrary to our beliefs in Islam*" (Agbibo, 2014, s. 55)." Ur citatet kan Boko Harams målsättning ses vilket är att rena Nigeria från den korrupta eliten och införa en religiös renhet i landet (Agbibo, 2014, s. 55). Detta nås genom att förstöra den moderna nigerianska statens institutioner som genomsyras av västs värderingar. Dessa ska sedan ersättas med mer korrekt representerade intuitioner där införandet av sharialagar i samhället har en central roll (Adegbulu, 2013, s. 69).

Metod

När gruppen åter kom i ljuset 2010 inleddes en ny form av aggressivitet i deras attacker. De hade bland annat utökat sitt vapen arsenal som innehåller bland annat Molotov cocktails och Improvised Explosives Devices (IEDs). Det ledde till att organisationen kunde utföra sina attacker med en ökad intensitet och slagkraft vilket syns i deras bombningar, bankrån, kidnappningar för lösensummor, bortförandet av kvinnor och barn genom förstörandet av skolor (Reyenieju, 2015, s. 200, 2001). Gruppen genomför även självmordsbombningar samt använder sig av beväpnade män på motorcyklar för att genomföra attacker. Gruppen drar heller inga gränser mellan offer då både civilbefolkning, poliser och politiker attackeras (Agbibo, 2014, s. 56). Många av deras metoder har fått internationell uppmärksamhet, kidnappandet av flickor från en skola år 2014 i regionen Chibok fick oerhörd internationell respons med fördömanden från hela världen (Elden, 2014, s. 414). Sedan den väpnade kampen påbörjades 2009 har deras hitintills sexåriga kamp resulterat i minst 13,000 dödsoffer (Eke, 2015, s. 319). Gruppens attacker dödar generellt minst fem personer vid varje attentat. I många fall kräver deras attacker fler, exempelvis på juldagen 2011 attackerades Saint Theresa katolska kyrka i staden Madalla vilket dödade 42 människor (Agbibo, 2014, s. 46).

I de första tio månaderna av 2012 dog mer än nio hundra personer. Gruppens våldsamma metoder kan visa på att deras metoder används för att provocera. Genom provokation vill gruppen sätta igång en storskalig konflikt vilket kommer att destabilisera landet, något som i sin tur ökar chanserna för dem att nå sina mål (Agbiboa, 2014, s. 54).

Analys

Neumann och de tre faktorerna

Struktur

Slutsatsen som kan dras av en analys om Neumanns tre faktorer är att det finns problem i att endast utgå från dessa när en analys av terrorgrupper ska genomföras. RAF har visat sig ha tydliga internationella kopplingar med flera andra aktörer utanför deras geografiska område.

Att som terrororganisation ha förbindelser med andra terrororganisationer är inte förvånande men graden av kontakt kan här beskrivas som hög då PLO inte bara försåg RAF med träning utan även aktivt hjälpte RAF genomföra attentat. Vidare finns det bevis på att RAF hade kontakt med minst en internationell säkerhetstjänst, Stasi, som i beskrivningen ovan visade sig beredda att inom vissa ramar aktivt stödja RAF i deras kamp mot Västtyskland och andra kapitalistiska stater. Följaktligen kan graden av internationalisering inom RAF anses vara hög trots faktumet att attentaten genomfördes huvudsakligen inom Västtyskland. Detta då träningen av PLO samt stödet av en av den tidens mest omfattande säkerhetstjänster gör att det inte går att avfärda RAFs internationalisering som något avvikande från en i övrigt lokal norm.

Motsatsen gäller för Boko Haram. Som en synnerligen ny terrorgrupp bör gruppen rimligtvis uppfylla kriterierna inom kategorin struktur. I fallet struktur i militär bemärkelse kan det sägas att Boko Haram till viss del uppfyller kraven då det existerar celler, om än att vissa av dem agerar oberoende av centralledningen. Då den centrala rörelsen följligen inte innehar total kontroll över gruppen finns det därmed vissa tendenser till att gruppen klassificeras som ny terrorism inom denna faktor. Dock kvarstår faktumet att Boko Haram visat sig vara mycket lokal i sin geografiska verksamhet då en överväldigande majoritet av attentaten sker i området kring Tchadsjön och i nordöstra Nigeria. Om Boko Haram följt kriterierna för ny

terrorism borde attentaten vara internationellt utspridda i betydligt högre grad vilket är fallet inom exempelvis al-Qaida.

Huruvida Boko Haram är lokal eller internationaliserad inom exempelvis träning och finansiell rörlighet var svårt att få fram hållbar fakta kring. Då Boko Haram har en skuggeekonomi som följaktligen är svår att spåra är information kring detta ofta bristfällig. Dock kvarstår faktumet att al-Qaida samt diaspora i främst Saudiarabien men även andra stater visat sig stödja Boko Haram finansiellt vilket indikerar en viss internationalisering i enlighet med kriterierna kring ny terrorism.

Mål

RAF har visat sig höra till gammal terrorism inom mål. Deras retorik var tydligt marxistisk och målet visade sig vara konsekvent genom hela RAFs existens oberoende av hur organisationen ändrade sig i övrigt. Som Neumann skrev låg detta i enlighet med normen då terrororganisationer oftast befinner sig i de radikala utkanterna av större rörelser, i RAFs fall studentrörelsen. Då det inte finns någon som helt antyder till att RAFs mål på något sätt går emot kriterierna för gammal terrorism är den enda rimliga slutsatsen att Neumanns faktor här håller starkt.

Boko Haram kan identifieras som ny terrorism genom gruppens målsättning. Gruppen vill ersätta de ickefungerande liberala och sekulära politiska instanserna med vad som enligt dem är mer korrekta instanser vilket kan ses i gruppens vilja att införa sharialagar. Gruppens vilja drivs av religiös extremism vilket överensstämmer med Neumanns teori. Slutsatsen blir därmed att Neumanns faktor håller i detta avseende.

Metod

RAFs metod låg under större delen av första generationens existens inom gränserna för vad som kallas gammal terrorism. Attentaten som genomfördes var inriktade på ett ställningstagande snarare än att göra faktisk skada mot människoliv vilket visas i att antalet dödsoffer under 1970-71 var anmärkningsvärt lågt medan den materiella förstörelsen var hög. Däremot visade sig RAFs metoder blir allt mer extrema väldigt snabbt under perioden 1972-77. Under denna period blev gisslantagningar vanligare vilket var fallet både i Stockholm 1975 och övertagandet av ett flygplan 1977. Medan det senare planerades av RAFs andra generation kvarstår faktumet att ledarna för den första generationen begick självmord kort efter att attentatet misslyckats vilket indikerar en vilja att se attentatet genomfört, särskilt då

kravet för att släppa passagerarna fria var att den första generationens ledare skulle befrias. Då både attentaten 1975 och 1977 hade kapacitet att skapa oerhörda förluster i civila människoliv måste detta anses vara en övergång från gammal terrorism med fokus på "legitima" mål till ny "mass casualty" terrorism. Följaktligen uppfyller även RAFs första generation kriteriet för att klassas som en ny terroristgrupp inom kategorin metod.

Boko Harams metoder kan ses genomföras med vad Neumann beskriver som "excessive violence" där maximerandet av skada eftersträvas. I utövandet av våld blir även civila individer legitima mål för terrorgruppen. När Boko Harams vapenarsenal utökades växte gruppens slagkraftighet vilket ledde till att attacker kunde utföras med en högre intensitet än tidigare. Under de första tio månaderna av 2012 dog mer än nio hundra personer vilket talar för gruppens destruktiva kapacitet. Boko Harams attentat bör dock inte alltid beskrivas som ursinningslösa utan är ofta kalkylerade med tydliga symboliska toner. Boko Harams mest kända attentat, kidnappningarna av Chibokflickorna, är ett sådant exempel. Dessa flickor var oftast ogifta i åldrarna 16-18 år, antingen kristna eller sekulära samt gick i skolan vilket går rakt emot Boko Harams ideologi. Ur den bemärkelsen kan Boko Haram till viss del leva upp till kriterierna om gammal terrorism då kidnappningen hade tung symbolisk mening och enligt dem var riktat mot legitima mål snarare än det urskillningslösa våld som annars ska karaktärisera ny terrorism.

Är Neumanns teori applicerbar på såväl RAFs första generation som Boko Haram?

Duyvesteyn och Spencer

Som visas ovan är Röda arme fraktionen och Boko Haram betydligt mer lika än idealtyperna inom gammal respektive ny terrorism inom främst deras metod men även inom såväl Boko Harams som RAFs organisation. Neumann själv skrev att ny och gammal terrorism är bäst förstådd som ett spektrum av nyare och äldre terrorism där organisationerna kan involvera element från båda kategorierna. Dock kvarstår faktumet att de element som RAF och Boko Haram delar inom främst deras metod mot första generationens slutperiod blev så lika att de blev svåra att skilja åt. Detta är något Isabelle Duyvesteyn redan diskuterat då hon argumenterar emot hela konceptet med ny och gammal terrorism och hävdar att även det som ofta utpekats som fundamentala skillnader ofta involverar många likheter. Detta gäller även när RAF och Boko Haram undersökts och leder till att en ytterligare faktor kan behöva

komplettera Neumann för att en distinktion mellan gammal och ny terrorism ska vara möjlig. Alexander Spencer driver liknande argument om än i något slagkraftigare ordalag. Spencer hävdar att en stor del av skillnaderna mellan gammal och ny terrorism endast är artificiella, resultatet av akademiker och medias vilja att simplificera terrorgrupper och deras aktioner. Om Spencers teori ska appliceras på RAF och Boko Haram blir skillnaderna minimala jämfört med om Neumanns faktorer appliceras. Detta då organisationerna enligt Spencer är otroligt lika. De innehade båda statligt stöd, internationella kontakter, fokuserade sina attacker på ett någorlunda begränsat lokalt område, attackerade symboliska mål men RAF blev senare i likhet med Boko Haram redo att attackera även civila. Att Boko Haram är dödligare än RAF kan beskrivas som att båda organisationerna bedriver teater för världen, den förstnämnda står bara på en större scen, följaktligen behöver Boko Haram vara högljuddare än RAF. Duyvesteyn och Spencer driver därmed samma argument men med olika fokus. Vad de båda har gemensamt är dock att de när applicerade på Boko Haram och RAF inte ser några större skillnader mellan gruppernas aktioner rent konceptuellt, något som skiljer sig från Anderas Gofas.

Gofas

Ett relevant tillägg till Neumann kan vara Andreas Gofas femte faktor, terrorgruppens attityd gentemot det Westfaliska systemet. Något som blir allt tydligare desto djupare RAF och Boko Haram undersökts är att deras attityd gentemot deras fiende, staten, skiljer sig åt markant.

RAF

RAF kan beskrivas som en grupp mer inriktad på konvertering snarare än erövring då RAFs mål låg i att förändra staten genom förhandlingar. Attentaten genomfördes för att sätta press på den västtyska regeringen att gå med på krav centrerade kring ideologibyte. Målet var aldrig att RAF själva skulle bilda regering. Sedan är RAFs mål i högre grad applicerbart inom det Westfaliska systemet då RAFs mål är vad Gofas kallar för "system affirming". Detta innebär att RAFs mål i praktiken ligger i legitimitet gentemot ett givet territorium, Västtyskland, vilket i sin tur bekräftar statens och samhällssystemet som skapades i och med den Westfaliska freden 1648. Följaktligen är RAF inte ett hot mot den Västtyska staten som organisation utan endast mot dess regering. Detta är normen för äldre terrororganisationer

men inte för nyare vilket innebär att detta kan vara en aktuell faktor när en särskiljning mellan ny och gammal terrorism ska genomföras.

Ett problem som kan uppkomma när denna faktor används i fallet RAF är att RAF innehade en marxistisk ideologi vilken råkar vara gränsöverskridande inom retoriken då kullkastandet av all kapitalism och förtryck var centralt. Däremot kan argument föras för att detta gränsöverskridande endast existerar inom retoriken då även en majoritet av alla marxistiska terrororganisationer visat sig ha en hög lokal förankring även då deras retorik involverat världsomspännande förändring.

Boko Haram

Boko Harams inställning till Westfaliska systemet kan ses i gruppens målsättning. Målet är att rena landet från det felaktiga västerländska liberala influenserna som genomsyrar dagens institutioner och ersätta dem med ett mer korrekt styre baserat på Islam.

Gruppens våldsamma metoder snarare än förhandlingar blir ett medel i att uppnå målet att förändra den nuvarande statens institutioner.

Enligt Gofas kan Boko Haram ses som "system- threatening" i och med att gruppens religiösa målsättning inte är kompatibelt med ett Westfaliskt system. Detta innebär att gruppen inte bara utgör ett hot mot Nigerias regering utan mot hela den nigerianska staten. Det gör att Gofas femte faktor i fråga om ny terrorism överensstämmer med Boko Haram.

Slutsatser

Det som framkommer i analysen ovan bidrar Andreas Gofas med en applicerbar faktor när en skiljelinje ska dras mellan gammal och ny terrorism. Endast Neumanns faktorer har visat sig svåra att använda då endast en av de tre faktorerna (mål) fullkomligt gick i enlighet med hans uppdelning av gammal och ny terrorism. När resterande faktorer applicerades på RAF och Boko Haram blev resultatet i bästa fall tvetydigt, i sämsta fall motsägande. Därmed var nästa steg att applicera en ytterligare faktor, antingen en egen eller tagen ur relevant litteratur för att se om detta underlättar särskiljandet mellan terrortyperna. Här föll fokuset på Andreas Gofas vars ytterligare tillägg visat sig värdefullt då Gofas faktor otvetydigt särskiljer gammal terrorism från ny inom sin kategori när applicerad på RAF och Boko Haram.

För att ge ett tydligt svar på frågan *Är Neumanns teori applicerbar på såväl Röda armé fraktionens första generation som Boko Haram?* är svaret nej, inte i dess originalform då de

element som delas av grupperna är för stora för att endast ses som undantag. Genom ett tillägg av Gofas blir teorin dock i viss mån applicerbar då organisationernas skillnader i politiska natur i praktisk tillämpning är minst lika stor som deras ideologiska skillnader.

Utöver denna slutsats fann vi även att det är mer missledande än vi tidigare insåg att försöka särskilja gammal terrorism från ny inom främst kategorin metod men även inom kategorin struktur där svaret var tvetydigt. Det finns stora skillnader mellan vissa terrorgrupper, exempelvis mellan IRA och Earth Liberation Front, men när skillnaderna bara syns i vissa grupper och inte andra frågar vi oss om skiljelinjen mellan grupperna är resultatet av att anpassa teorier efter fakta eller fakta efter teorier. Därmed ställde vi oss frågande om relevansen av gammal och ny terrorism i huvudtag, något som är ett synnerligen välstuderat ämne men som dessvärre behöver studeras ytterligare för att kunna användas på flera grupper. Tillsvidare avfärdar vi därmed Neumans originalteoris möjlighet att appliceras på RAF och Boko Haram, även med ett tillägg av Gofas är likheterna mellan terrortyper ofta stora. Därmed är det tillsvidare klokast att använda Spencers begrepp "terrorisms" utan skiljetecken mellan ny och gammal terrorism.

Referensförteckning

- Aust Stefan**, 1990. "Baader- Meinhof". Symposion Bokförlag, Stockholm/ Stenhag.
- Adegbulu Femi**, 2013. "Boko Haram: the emergence of a terrorist sect in Nigeria 2009–2013". The IUP Journal of International Relations, Vol. VII, No. 2, s. 60- 84.
- Agbiboa, Daniel E**, 2014. "Peace at Daggers Drawn? Boko Haram and the State of Emergency in Nigeria". Routledge, s. 41- 67.
- Duyvesteyn Isabelle**, 2004, "How New Is the New Terrorism?". *Studies in Conflict & Terrorism*, Routledge, Taylor & Francis Inc, Volume 27, Issue 5, s. 439- 454.
- Elbagir Nima**, Paul Cruickshank, Mohammed Tawfeeq, 2015. "Boko Haram purportedly pledges allegiance to ISIS". CNN, mars 9.
<http://edition.cnn.com/2015/03/07/africa/nigeria-boko-haram-isis/> (Hämtad 2015-12- 18).
- Elden Stuart**, 2014. "The geopolitics of Boko Haram and Nigeria's 'war on terror'". The Geographical Journal, Vol. 180, No. 4, s. 414- 425.
- Eke Surulola James**, 2015. "How and why Boko Haram blossomed: examining the fatal consequences of treating a purposive terrorist organisation as less so" *Defense & Security Analysis*, Volume 31, Issue 4, s. 319- 329.
- Gofas Andreas**, 2012. "'Old' vs. 'New' Terrorism: What's in a Name?". *International Relations, Uluslararası İlişkiler*, Volume 8, Issue 32, s. 17-31.
- Jenkins John Philips**, 2015. "Red Army Faction (RAF)". *Encyclopedia Britannica*
<http://www.britannica.com/topic/Red-Army-Faction> (Hämtad 2015-12- 18).
- Koninklijke Brill**, 2012. "The Popular Discourses of Salafi Radicalism and Salafi Counter-radicalism in Nigeria: A Case Study of Boko Haram". *Journal of Religion in Africa*, s. 118-144.
- Mellgard Emily**, Tony Blair Foundation, 2015. "What is Boko Haram".
(<http://tonyblairfaithfoundation.org/religion-geopolitics/commentaries/backgrounder/what-boko-haram>), (Hämtad 2015- 12- 18).
- Neumann Peter R**, 2009. "Old and New Terrorism". Cambridge, Polity Press.
- Reyenieju Daniel**, 2015. "The challenges of dealing with Boko Haram in Nigeria". *The Parliamentarian*, Issue Three, s. 200- 203.

Spencer Alexander, 2006. "Questioning the Concept of 'New Terrorism'". *Peace Conflict & Development*, Issue 8, München, s. 1- 33.

Varon Jeremy, 2004. "Bringing the war home". Los Angeles, University of California Press.

Vielhaber David, 2013. *The Stasi–Meinhof Complex? Studies in Conflict & Terrorism*, Routledge, Taylor & Francis Inc, Vol. 36, Issue 7, s. 533- 546.